

Vasile Mărculeț, *Diplomacy, War and Christianity at Lower Danube (4th–Middle of the 13th Centuries)*. English translation by Maria-Alina Ghica, Sfântul Nicolae Publishing House, Brăila, 2013, 252 p.

Cartea domnului Vasile Mărculeț, profesor secundar la Mediaș, este cea mai recentă lucrare apărută în colecția *Bibliotheca Musei Mediensis* (vol. XV), patronată de Muzeul municipal din localitate. Titlul anunță intenția generoasă a autorului de a prezenta într-o formă sintetică evoluția spațiului adiacent cursului inferior al Dunării în perioada „mileniului întunecat”. Lucrarea cuprinde o introducere (p. 5–7) în care este prezentat cadrul geografic; tot aici autorul oferă câteva precizări de ordin istoric, istoriografic și metodologic asupra subiectului abordat.

Lucrarea cuprinde trei părți, fiecare din acestea având o structură tripartită, în total nouă capitole. Prima parte a fost intitulată *Politics and Religion at the Lower Danube in the 4th–10th Centuries* (p. 9–132). Cel dintâi capitol analizează prezența Imperiului Roman târziu, apoi a celui Bizantin, la Dunărea de Jos în secolele IV–VI; al doilea capitol este rezervat cercetării vieții religioase din același răstimp și spațiu, iar ultimul capitol evidențiază raporturile statornicite între bizantini și migratori în zona fluviului, de la cumpăna secolului VI până la mijlocul celui de-al X-lea.

Partea a doua a cărții poartă denumirea sugestivă *Between Oikoumene and Barbaricum: Byzantium at the Lower Danube between the 10th–12th Centuries* (p. 133–189). În primul capitol este detaliată disputa bizantino-bulgară pentru hegemonie în Peninsula Balcanică, de-a lungul secolului X. Următorul capitol tratează stăpânirea bizantină la Dunărea de Jos în secolele XI–XII, cu accent pe disoluția Primului Țarat Bulgar, organizarea și funcționarea themei Paristrion, apoi pe înlăturarea stăpânirii bizantine, la hotarul anului 1200. Al treilea capitol este rezervat aspectelor de spiritualitate din Bulgaria orientală și Dobrogea.

A treia parte a lucrării are titlul *Oriental Romanity between the Orthodox Byzantium and the Catholic World in the First Half of the 13th Century* (p. 191–228). Capitolul prim detaliază raporturile statornicite de noul Țarat Vlaho-bulgar cu puterile catolice, Sfântul Scaun și Bizanțul ortodox. Analiza este continuată în cel de-al doilea capitol, prin prezentarea legăturilor Țaratului Bulgar cu centrele de putere bizantină de la Niceea și Salonic. O atenție aparte este acordată politicii religioase a suveranului bulgar Ioan Asan II. Ultimele

pagini sunt consacrate structurilor politice și organizării religioase la Dunărea de Jos, în lumina mărturiilor istorice din prima parte a veacului al XIII-lea.

Volumul se încheie cu o bibliografie consistentă (p. 229–252), care ilustrează principalele acumulări ale istoriografiei moderne și contemporane.

Ajuns la sfârșitul cărții, cititorul are formată o imagine clară asupra unei lungi secvențe din istoria Dunării de Jos. La conturarea acestei impresii contribuie talentul profesorului Mărculeț de a-și prezenta discursul într-o formă structurată. Totodată, autorul dovedește că și-a atins obiectivele anunțate în introducere, anume de a-și întemeia afirmațiile pe dovezi pertinente, de a evidenția aspecte necunoscute ori puțin abordate până în prezent, de a verifica și corecta informații deja puse în circuitul științific, de a face trimiteri precise la surse credibile și de a prezenta, pentru anumite evenimente și procese istorice, concluziile specialiștilor. Autorul nu se limitează doar la o prezentare faptică, ci formulează aprecieri critice, consonante sau divergente cu părerile altor istorici. Pentru a-și construi argumentația, el a apelat la o multitudine de surse arheologice, documentare, literare, numismatice și sigilografice. Totodată, a valorificat rezultatele unei vaste literaturi de specialitate, care s-a acumulat începând cu secolul al XVIII-lea. Stăruința pentru cercetarea surselor primare și depistarea celor mai relevante lucrări bibliografice este dublată de o sinteză corespunzătoare. Abundența de informații, care nu întotdeauna acoperă echitabil fiecare din multele aspecte avute în vedere, l-a determinat pe autor să decupeze din această țesătură prea amplă bucăți oarecum coerente, ale căror imagini prind viață și astăzi. Un inventar complet al evenimentelor sau mărturiilor acestor „veacuri întunecate” ar fi nu numai imposibil de realizat, ci și anost în ochii cititorilor. De asemenea, din lectura cărții răzbate convingerea că un asemenea subiect se pretează a fi îmbogățit permanent cu noi mărturii și rămâne mereu deschis interpretărilor.

Lucrarea discutată aici se întemeiază pe numeroasele articole, studii și cărți pe care domnul Mărculeț le-a publicat în decursul a două decenii. O parte a acestora (peste 30 la număr) se regăsește în aparatul critic și în bibliografia finală a volumului. După parcurgerea acestor titluri se poate aprecia opțiunea autorului de a realiza o lucrare de sinteză, renunțând la soluția facilă de a-și reuni cele mai importante contribuții într-o culegere de studii. O decizie inspirată a fost și publicarea cărții într-o limbă de circulație internațională, sub forma unei traduceri de bună calitate, prin care volumul devine accesibil unui număr sporit de cercetători și unui public mai larg.

Cu certitudine, această lucrare de sinteză nu încheie șirul unor îndelungate preocupări, ci reprezintă o bază a viitoarelor cercetări, previzibil fructuoase, ale istoricului și profesorului medieșan Vasile Mărculeț.

Dragoș Lucian Țigău